

Národný inštitút vzdelávania a mládeže

Stromová 1

831 01 Bratislava

V Bratislave, 15. júna 2026

Vec: Závery z Medzinárodného okrúhleho stola k podpore žiakov cudzincov na stredných školách (2. 6. 2026)

Vážená pani riaditeľka,

dovoľujeme si Vám zaslať závery z Medzinárodného okrúhleho stola k podpore žiakov cudzincov na stredných školách, ktorý sa uskutočnil 2. júna 2026 na pôde NIVAMu v Bratislave pod záštitou Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

Kontext a cieľ stretnutia

Okrúhly stôl zjednotil zástupcov slovenských a českých inštitúcií – ministerstiev školstva, výskumných a metodických organizácií (NIVAM, NPI ČR, JCMM, KCV Plzeň), krajských úradov a mimovládnych organizácií (Inkluentrum, META, MOST pro) – s cieľom zdieľať skúsenosti a identifikovať systémové opatrenia v dvoch oblastiach:

- príprava viacjazyčných žiakov na stredoškolské vzdelávanie,
- spravodlivé prijímanie viacjazyčných žiakov na stredné školy a maturity.

Téma je naliehavá: v Českej republike je dnes mimo systému vzdelávania až 70 % mladých cudzincov oproti 10 % domácich študentov, na Slovensku to bude ešte horšie. Straty tisícov talentov adolescentov je pre SR strata v miliónoch eur, investícia do nich naopak násobne viac. VAIA už teraz spolu s Vaším ministerstvom pracuje na Národnej stratégii práce s talentom 2040 a odchyťovanie a podpora talentu musí začať už na prechode zo ZŠ na SŠ. Ponúkame návrhy riešení a spoluprácu na podpore a získaní tisícov talentovaných detí s iným materinským jazykom.

Zhrnutie kľúčových zistení

Prípravný stredoškolský ročník (tzv. nultý ročník)

Český model ročného prípravného kurzu (intenzívna jazyková príprava cca 1 000 hodín, kariérne a sociálne poradenstvo) dosahuje 80-percentnú úspešnosť vstupu na strednú školu aj u žiakov s nulovou vstupnou znalosťou jazyka. Slovenský model adaptačných tried bol identifikovaný ako vhodný základ pre obdobné

systémové riešenie – po úprave tak, aby mohol predchádzať prijatiu na strednú školu a nebol viazaný na konkrétnu školu.

Financovanie takéhoto modelu sa dá pilotovať zo štrukturálnych fondov v rámci aktuálneho projektu NIVAMu F4F a neskôr na to alokovať ďalšie štrukturálne zdroje napr. aj z VAIA alebo EŠIF ako dopytové výzvy. Takáto investícia je priamou a zásadnou investíciou do talentov.

Prijímanie viacjazyčných žiakov

Slovenská legislatíva, ktorá od roku 2028 umožní cudzincom absolvovať namiesto bežnej skúšky zo slovenčiny jazykovú skúšku na úrovni A2, bola českými odborníkmi ocenená ako najobjektívnejší dostupný model. NIVAM pripravuje štandardy slovenčiny ako druhého jazyka pre úrovne A1–B2.

Návrhy záverov pre MŠVVaM SR

Na základe diskusie navrhujeme, aby Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR prijalo nasledujúce opatrenia:

1. Legislatívne ukotvenie prípravného ročníka

- Upraviť existujúci inštitút adaptačných tried v najbližšej novele školského zákona v § 33 (obdobne ako v § 29 ods. 16) tak, aby sa tiež umožňovalo zriaďovanie tzv. „klastrových“ adaptačných tried. Ideálne pre žiakov s úrovňou A0–A1, ktorý by si najprv kvalitne osvojili slovenský jazyk a potom pokračovali v štúdiu na strednej škole. Zároveň navrhujeme takýto ročník nezapočítať do povinnej školskej dochádzky, aby sme zabezpečili ich udržateľnosť v systéme a predchádzali predčasnému ukončovaniu.

2. Využitie otvorenej vyhlášky o strednej škole

- Zaradiť úpravu podmienok prípravného ročníka do aktuálne prerokúvanej vyhlášky o strednej škole ako rýchlu legislatívnu cestu.
- Doplniť možnosť realizácie adaptačnej/prípravnej triedy klastrovo na úrovni stredných škôl.

3. Systém prijímania a jazykovej diagnostiky

- Dokončiť a zverejniť referenčné štandardy slovenčiny ako druhého jazyka (A1–B2) v súčinnosti s NIVAMom.
- V § 66 ods. 4 školského zákona doplniť viacúrovňové jazykové skúšky pri prijímaní (aktuálne je A2, navrhujeme rozšíriť aj možnosť B1) podľa dĺžky pobytu žiaka v SR.
- Zabezpečiť, aby výsledky jazykovej skúšky slúžili nielen ako prijímacie kritérium, ale aj ako diagnostický podklad pre nastavenie podpory počas stredoškolského štúdia.
- Prepojiť žiakov, ktorí na konci ZŠ nedosiahnu úroveň A2, s adaptačnou triedou resp. prípravným/nultým ročníkom, aby neprepadli systémom.

4. Zriadenie pracovnej skupiny a ďalšie kroky

- Do legislatívy navrhujeme zapracovať aj ďalšie návrhy vzdelávania detí cudzincov – povinná školská dochádzka pre všetky deti cudzincov (ako bolo prisľúbené pri poslednej novele), zvážiť aplikovať § 12f švédskeho školského zákona 246/2015: „**Prípravná trieda: Riaditeľ môže rozhodnúť, že žiak, ktorého**

vedomosti boli posúdené v súlade s § 12 c, bude čiastočne vyučovaný v prípravnej triede, ak žiak nemá dostatočné znalosti švédčiny na to, aby mohol využívať bežné vyučovanie. Výučba študenta v prípravnej triede v určitom predmete sa ukončí hneď, ako sa usúdi, že študent má dostatočné znalosti švédčiny na to, aby sa mohol zúčastňovať na dennom vyučovaní daného predmetu. Študent nesmie byť vzdelávaný v prípravnom ročníku dlhšie ako dva roky.” V tomto paragrafe je aj jasne vymedzená povinnosť vstupnej diagnostiky – to by sme navrhovali aj zákonne ukotviť s odloženou účinnosťou od 1.9.2027, aby to NIVAM stihol z národného projektu tento školský rok pripraviť. V našej legislatíve treba ponechať i naďalej, že sa to má diať iba na nevyhnutný čas.

- Na úrovni vyhlášky o SŠ je potrebné ukotviť aj úpravy pre študentov cudzincov do času, kým bude platiť jednotná prijímacia skúška, t.j. rozšíriť úpravy už na šk. rok 2026/27 – napr. možnosťou nahradiť zatiaľ prijímaciu skúšku ústnym pohovorom podľa pokynov NIVAMu.
- Zriadiť pracovnú skupinu na úrovni MŠVVaM SR / NIVAM s účasťou expertov a samospráv pre prípravu konkrétnych legislatívnych zmien.
- Zaradiť tému do strategických dokumentov (Vízia Slovensko 2040, reforma a investície a i.) ako podmienuku pre čerpanie štrukturálnych fondov v novom programovom období.
- Koordinovať s českou stranou legislatívne zmeny v SR (2026) – záujem o spoluprácu bol potvrdený zo strany MŠMT ČR.

Záver

Sme presvedčení, že okrúhly stôl otvoril priestor pre zmysluplné a realizovateľné systémové zmeny. Inklucentrum je pripravené aktívne sa podieľať na ďalšom procese – či už v rámci pracovnej skupiny, odborných konzultácií alebo pri príprave metodických nástrojov.

Veríme, že prijaté opatrenia pomôžu zabezpečiť, aby žiadny žiak-cudzinec neprepadol systémom vzdelávania, a to v súlade so záväzkami SR v oblasti inkluzívneho vzdelávania a práci s talentom.

S úctou a v nádeji na spoluprácu,

Anežka Palajová

Inklucentrum – Centrum inkluzívneho vzdelávania